Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет математики, фізики та інформаційних технологій
Кафедра методів математичної фізики

Дипломна робота

бакалавра

на тему: **«Вісесиметрична задача кручення двошарового циліндра»**

«Axisymmetric torsion problem of a a two-layer cylinder»

Виконав: студент денної форми навчання
спеціальності 113 Прикладна математика
Мартинюк Георгій Олександрови

Керівник: к. ф.-м. н., доц. Процеров Ю. С.
Рецензент: к. ф.-м. н., доц. Фесенко Г. О.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№ ___ від «_____» ________ р.
Завідувач кафедри
_____________ __________________

Захищено на засіданні ЕК № _______
Протокол № _____ від «_____» _____ р.
Оцінка ________ / ________ / ________
Голова ЕК
_____________ ______________________

Одеса — 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП

Дипломна робота присвячена вісісемитрічної задачі кручення двошарового циліндру, за допомогою перетворення Фур'є її рішення зведено до одновимірної. Далі ми шукали рішення одновимірної задачі та отрімували формули для зміщення і напруги. Отримано точне рішення поставленої задачі. Наведено формули для обчислення зсуву і напруження. Проведено розрахунки представлені у вигляді графіка.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНА ЧАСТИНА

1.1. Постановка задачі

Циліндр складається з двох шарів різних матеріалів: перший:

$$0 \le r < R_1, 0 \le \varphi < 2\delta, 0 < z < H$$

має модуль зсуву G_1, а другий:

$$R_1 < r < R_2, 0 \le \varphi < 2\pi, 0 < z < H$$

має модуль зсуву G_2.

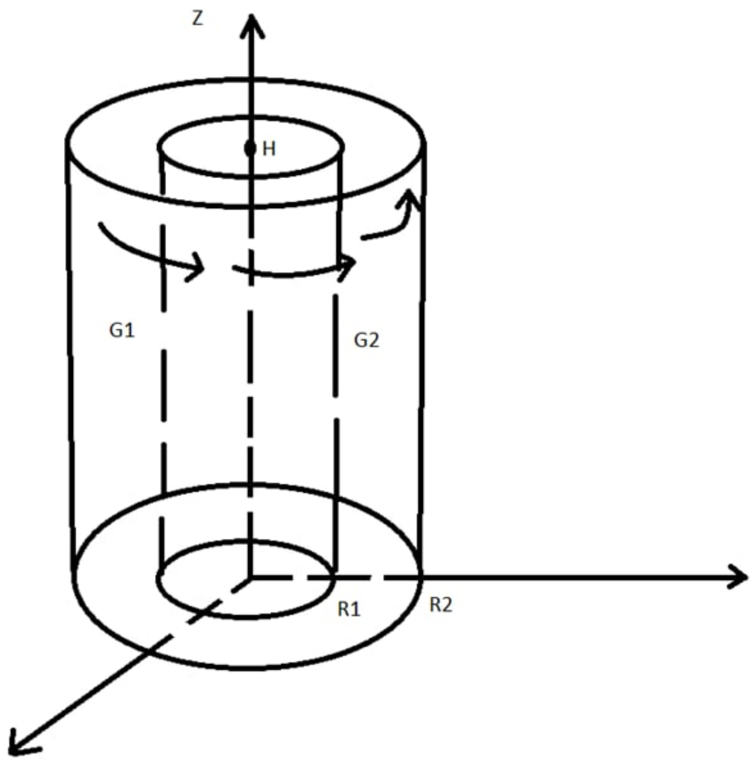

Рис. 1.1. Двошаровий циліндр.

Між шарами виконується умова ідеального механічного контакту, а саме безперервність зміщення і напруги при переході через поверхню поділу шарів. Нижня основа циліндра нерухомо закріплене, верхня основа вільна від напруг, а до бічної поверхні прикладена осесиметричне дотичне навантаження інтенсивністю $P(z)$.

$$\frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}(r\frac{\partial U_j}{\partial r}) - \frac{1}{r^2}U_j + \frac{\partial^2 U_j}{\partial z^2} = 0$$

$$0 < z < H,$$

$$j = 1 : 0 < r < R_1$$

$$j = 2 : R_1 < r < R_2$$

Крайові умови:

$$U_j \mid_{z=0} = 0$$

$$\tau^j_{z\varphi} \mid_{z=H} = G_j$$

$$\frac{\partial U_j}{\partial z} \mid_{z=H} = 0, j = 1{,}2$$

$$\tau^2_{rz} \mid_{r=R_2} = G_2(\frac{\partial U_2}{\partial r} - \frac{1}{r}U_2) \mid_{r=R_2} = P(z)$$

Умвови сполучення шарів:

$$U_1(R_1, z) = U_2(R_1, z)$$

та

$$\tau^1_{r\varphi}(R_1, z) = \tau^2_{r\varphi}(R_1, z)$$

тобто

$$G_1(\frac{\partial U_1^R}{\partial r} - \frac{1}{r}U_1) \mid_{r=R_1} = G_2(\frac{\partial U_2}{\partial r} - \frac{1}{r}U_2) \mid_{r=R_1}$$

1.2. Зведення задачі до одновимірної за допомогою перетворення Фур'є

Застосюємо інтегральне перетворення Фур'є

$$\frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}(r\frac{\partial U_j}{\partial r}) - \frac{1}{r^2}U_j + \frac{\partial^2 U_j}{\partial z^2} = 0$$

$$\int_0^H \frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}(r\frac{\partial U_j}{\partial r})sin\lambda_k zdz - \int_0^H \frac{1}{r^2}U_j sin\lambda_k zdz + \int_0^H \frac{\partial^2 U_j}{\partial z^2}\lambda_k zdz = 0$$

$$\lambda_k = \frac{\pi(2k-1)}{2H}$$

$$\int_0^H \frac{1}{r}\frac{\partial}{\partial r}(r\frac{\partial U_j}{\partial r})sin\lambda_k zdz = \frac{1}{r}\frac{d}{dz}(r\frac{d}{dr}\int_0^H U_j sin\lambda_k zdz) = \frac{1}{r}\frac{d}{dr}(r\frac{d}{dr}U_{jk}(r))$$

$$\int_0^H \frac{1}{r^2}U_j sin\lambda_k zdz = \frac{1}{r^2}\int_0^H U_j sin\lambda_k zdz = \frac{1}{r^2}U_{jk}(r)$$

$$\int_0^H \frac{\partial^2 U_j}{\partial z^2}sin\lambda_k zdz = \begin{bmatrix} U = sin\lambda_k & du = \lambda_k cos\lambda_k zdz \\ dV = \frac{\partial^2 U_j}{\partial z^2}dz & V = \frac{\partial U_j}{\partial z} \end{bmatrix} =$$

$$= sin\lambda_k z \cdot \frac{\partial U_j}{\partial z} \mid_0^H - \lambda_k \int_0^H \frac{\partial U_j}{\partial z}cos\lambda_k zdz =$$

$$= \begin{bmatrix} U = cos\lambda_k z & du = -\lambda_k sin\lambda_k zdz \\ dV = \frac{\partial U_j}{\partial z}dz & V = U_j \end{bmatrix} = -\lambda_k(cos\lambda_k z \cdot U_j \mid_0^H + \lambda_k \int_0^H U_j sin\lambda_k zdz) =$$

$$= -\lambda_k^2 U_j^k(r)$$

Рівняння в трансформантах:

$$\frac{1}{r}(rU'_{jk}(r))' - \frac{1}{r^2}U^r_{jk} - \lambda_k^2 U_{jk}(r) = 0, j = 1{,}2 \qquad (1.1)$$

Застосовуємо інтегральне перетворення до крайових умов і умов сполучення шарів:

$$G_2(U'_{2k}(R_2) - \frac{1}{R_2}U_{2k}(R_2)) = P_k$$

$$P_k = \int_0^H P(z) sin \lambda_k z dz$$

$$U_{1k}(R_1) = U_{2k}(R_1)$$

$$G_1(U'_{1k}(R_1) - \frac{1}{R_1}U_{1k}(R_1)) = G_2(U'_{2k}(R_1) - \frac{1}{R_1}U_{2k}(R_1))$$

Рівняння (1.1) є рівняння Бесселя і його рішення:

$$U_{1k}(r) = A_k I_1(\lambda_k r), 0 \leq r < R_2$$

$$U_{2k}(r) = B_k I_1(\lambda_k r) + C_k K_1(\lambda_k r), R_1 < r < R_2$$

$I_1(x), K_1(x)$ - модифіковані функції Бесселя

При цьому враховано, що $U_{1k}(r)$ має бути обмежена при $r = 0$.

1.3. Розв'язання одновимірної задчі, знахождення констант A_k, B_k та C_k

Для знаходження A_k, B_k, C_k, підставимо в умови сполучення та крайові умови:

$$A_k I_1(\lambda_k R_1) = B_k I_1(\lambda_k R_1) + C_k K_1(\lambda_k R_1)$$

$$G_1(R_k A_k \lambda_k I_1^{'}(\lambda_k R_2) - A_k I_1(\lambda_k R_1)) = G_2(R_1 B_k \lambda_k I_1^{'}(\lambda_k R_1) + R_1 C_k \lambda_k K_1^{'}(\lambda_k R_1) -$$

$$- B_k I_1(\lambda_k R_1) - C_k K_1(\lambda_k R_1))$$

$$R_2 \lambda_k B_k I_1^{'}(\lambda_k R_2) + R_2 \lambda_k C_k K_1^{'}(\lambda_k R_2) - B_k I_1(\lambda_k R_2) - C_k K_1(\lambda_k R_2) = \frac{R_2}{G_2} P_k$$

Скористаємося формулами:

$$x I_1^{'}(x) - I_1(x) = x I_2(x)$$

$$x K_1^{'}(x) = -x K_2(x)$$

$$B_k I_1(\lambda_k R_1) + C_k K_1(\lambda_k R_1) = A_k I_1(\lambda_k R_1)$$

$$G_1 A_k I_2(\lambda_k R_1) = G_2(B_k I_2(\lambda_k R_1) - C_k K_2(\lambda_k R_1))$$

$$B_k \lambda_k R_2 I_2(\lambda_k R_2) - C_k \lambda_k R_2 K_2(\lambda_k R_2) = \frac{R_2^{'}}{G_2} P_k$$

З перших двох рівнянь виразимо B_k и C_k через A_k:

$$\begin{cases} B_k I_1(\lambda_k R_1) + C_k K_1(\lambda_k R_1) = A_k I_1(\lambda_k R_2) \\ B_k I_2(\lambda_k R_1) + C_k K_2(\lambda_k R_1) = \frac{G_1}{G_2} A_k I_2(\lambda_k R_1) \end{cases}$$

$$det = \begin{vmatrix} I_1(\lambda_k R_1) & K_1(\lambda_k R_1) \\ I_2(\lambda_k R_1) & -K_2(\lambda_k R_1) \end{vmatrix} = [I_1(\lambda_k R_1) \cdot K_2(\lambda_k R_1) + I_2(\lambda_k R_1) K_1(\lambda_k R_1)]$$

Так як $I_1(x)K_2(x) + K_1(x)I_2(x) = \frac{1}{x}$

$$det = -\frac{1}{\lambda_k R_1}$$

$$B_k = -\lambda_k R_1 \begin{vmatrix} A_k I_1(\lambda_k R_1) & K_1(\lambda_k R_1) \\ \frac{G_1}{G_2} A_k I_2(\lambda_k R_1) & -K_2(\lambda_k R_1) \end{vmatrix} = (G^* = \frac{G_1}{G_2}) =$$

$$= -\lambda_k R_1(-A_k I_1(\lambda_k R_1) K_2(\lambda_k R_1) - G^* A_k I_2(\lambda_k R_1) K_1(\lambda_k R_1)) =$$

$$= \lambda_k R_1 A_k [I_1(\lambda_k R_1) K_2(\lambda_k R_1) + G^* I_2(\lambda_k R_1) K_1(\lambda_k R_1)]$$

$$C_k = -\lambda_k R_1 \begin{vmatrix} I_1(\lambda_k R_1) & A_k I_1(\lambda_k R_1) \\ I_2(\lambda_k R_1) & G^* A_k I_2(\lambda_k R_1) \end{vmatrix} =$$

$$= -\lambda_k R_1 A_k [G^* I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1) - I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1)] =$$

$$= -\lambda_k R_1 (G^* - 1) I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1) A_k$$

Підставим в 3 рівняння системи крайові умови

$$\lambda_k I_2(\lambda_k R_2) \cdot \lambda_k R_1 A_k [I_1(\lambda_k R_1) K_2(\lambda_k R_1) + G^* I_2(\lambda_k R_1) K_1(\lambda_k R_1)] + \lambda_k K_2(\lambda_k R_2) \cdot$$

$$\cdot \lambda_k R_1 (G^* - 1) A_k I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1) = \frac{P_k}{G_2}$$

$$R_1 \lambda_k^2 A_k [I_2(\lambda_k R_2)(I_1(\lambda_k R_1) K_2(\lambda_k R_1) + G^* I_2(\lambda_k R_1) K_1(\lambda_k R_2)) + K_2(\lambda_k R_2) \cdot$$

$$\cdot (G^* - 1) I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1)] = \frac{P_k}{G_2}$$

Позначимо:

$$\triangle_k = I_2(\lambda_k R_2) ... + (G^* - 1) K_2(\lambda_k R_2) I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1)$$

$$A_k = \frac{P_k}{R_1 G_2 \lambda_k^2 \triangle_k}$$

Знайдемо B_k та C_k

$$B_k = \frac{P_k}{G_2 \lambda_k \triangle_k} [I_1(\lambda_k R_1) + G^* I_2(\lambda_k R_1) K_1(\lambda_k R_1)]$$

$$C_k = -(G^* - 1) \frac{P_k}{\lambda_k G_2 \triangle_k} I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1)$$

1.4. Знаходження переміщень

Запишемо вирази для трансформант переміщення $U_{1k}(r)$ та $U_{2k}(r)$.

$$U_{1k}(r) = \frac{P_k}{R_1 G_2 \lambda_k^2 \triangle_k} I_1(\lambda_k r), 0 \leq r \leq R_1$$

$$U_{2k}(r) = \frac{P_k}{G_2 \lambda_k \triangle_k} [I_1(\lambda_l R_1) K_2(\lambda_l R_1) + G^* I_2(\lambda_l R_1) K_1(\lambda_l R_1)] I_1(\lambda_k r) - (G_1^* - 1) \cdot$$

$$\cdot \frac{P_k}{G_2 \lambda_k \triangle_k} I_1(\lambda_k R_1) I_2(\lambda_k R_1) K_1(\lambda_k r), R_1 \leq r \leq R_2$$

1.5. Знаходження напружень

Застосуємо формули обернення для інтегрального перетворення Фур'є Зміщення:

$$U_1(r,z) = \frac{2}{H}\sum_{k=1}^{+\infty} U_{1k}(r) sin\lambda_k Z$$

$$U_2(r,z) = \frac{2}{H}\sum_{k=1}^{+\infty} U_{2k}(r) sin\lambda_k Z$$

Напруження (в внутрішньому шарі):

$$\tau_{r\varphi}(r,z) = G(\frac{\partial U_k}{\partial r} - \frac{1}{r}U_k)$$

$$\tau^1_{r\varphi}(r,z) = \frac{2G^*}{R_1 H}\sum_{k=1}^{+\infty}\frac{P_k}{\lambda_k\triangle_k} I_2(\lambda_k r) sin\lambda_k z$$

$$\tau^{(2)}_{r\varphi} = \frac{2}{H}\sum_{k=1}^{+\infty}[\frac{P_k}{\triangle_k}(I_1(\lambda_k R_1)K_2(\lambda_k R_1) + G^* I_2(\lambda_k R_1)K_1(\lambda_k R_1))\cdot$$

$$\cdot I_2(\lambda_k r) + (G^* - 1)\frac{P_k}{\lambda_k\triangle_k} I_1(\lambda_k R_1)K_2(\lambda_k r)] sin\lambda_k z$$

РОЗДІЛ 2

РОЗРАХУНКИ

Візьмемо конкретний вид зовнішнього навантаження

$$P(z) = \begin{cases} P_k, & 0.8H < z < H \\ 0, & 0 < z < 0.8H \end{cases}$$

Йогр трансформанта

$$P_k = \int_0^H P(z) sin\lambda_k(z)dz = P_k \int_{0.8H}^H sin\lambda_k z dz = P_k(-\frac{1}{\lambda_k} cos\lambda_k z) \mid_{0.8H}^H =$$

$$= -\frac{P^*}{\lambda_k}(cos\lambda_k H - cos\lambda_k 0.8H) = \frac{P^*}{\lambda_k} cos 0.4\pi(2k-1)$$

Тоді

$$\tau^1_{r\varphi}(r,z) = \frac{2G^*}{R_1 H} \cdot P^* \sum_{k=1}^{+\infty} \frac{I_2(\lambda_k r)}{\lambda_k^2 \Delta_k} sin\lambda_k z \cdot cos 0.4(2k-1)\pi$$

2.1. Графіки напруження

Результат напруження для $G_1 = G_2$

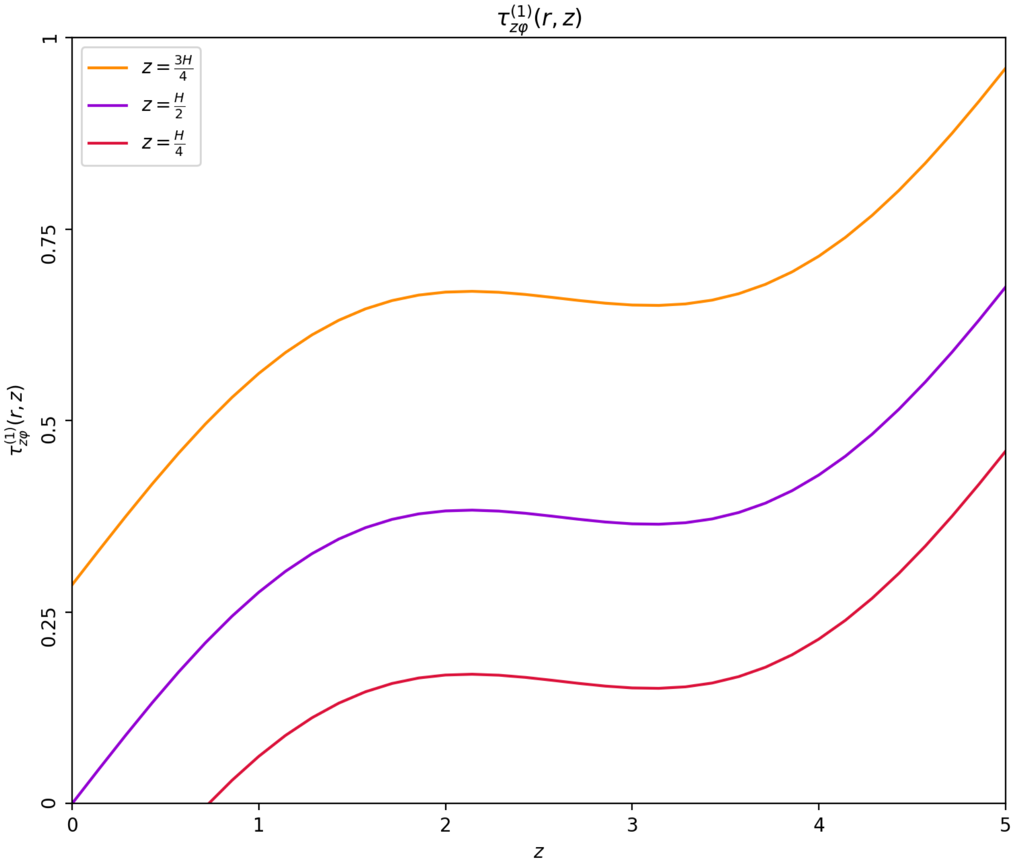

Рис. 2.1. Графік напруження.

Результат напруження для $G_1 = 2 \cdot G_2$:

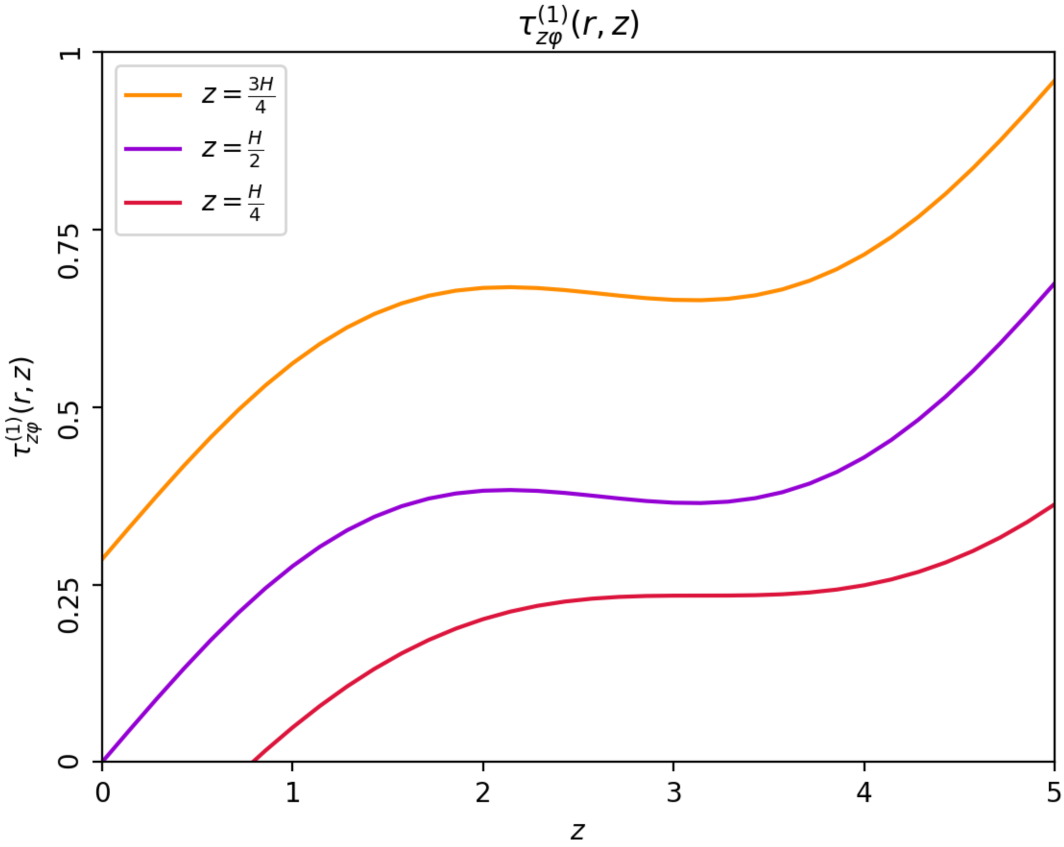

Рис. 2.2. Графік напруження.

Результат напруження для $G_1 = \frac{G_2}{2}$

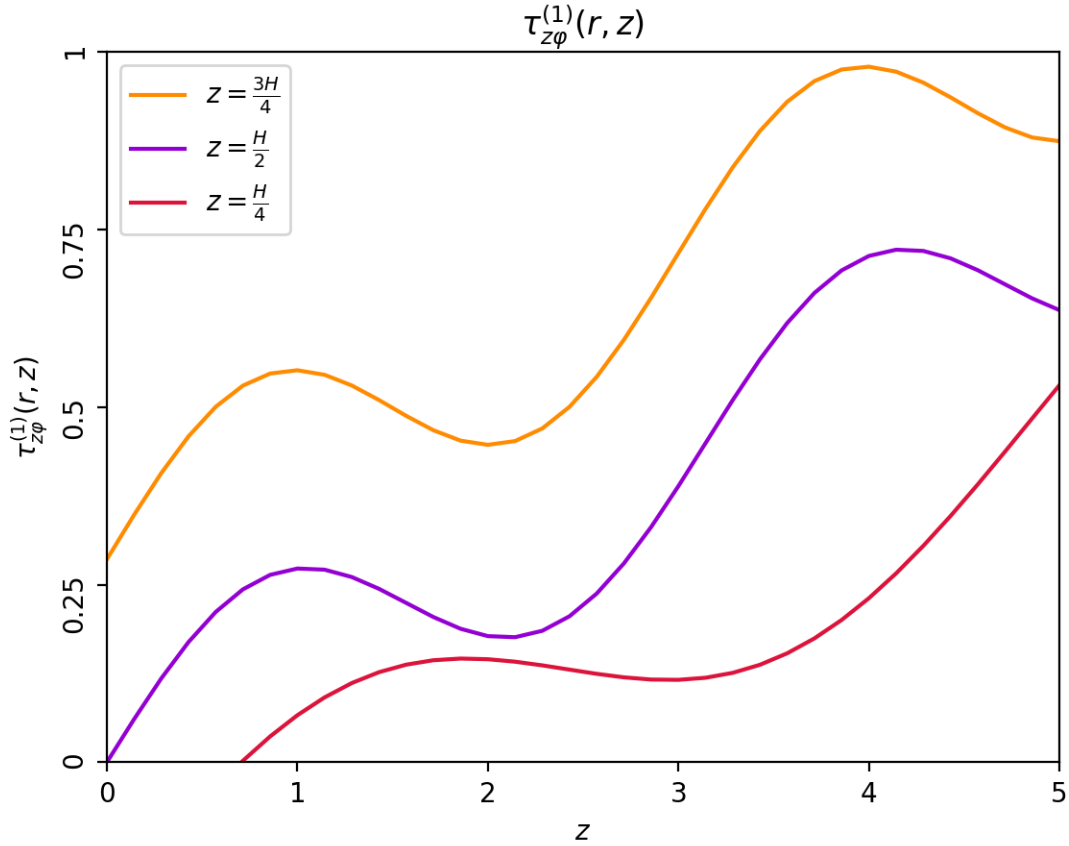

Рис. 2.3. Графік напруження.

ВИСНОВКИ

За допомогою перетворення Фур'є задачу було зведено до одновимірної. Знайдені константи. Отримано точне рішення поставленої задачі. Наведено формули для обчислення зсуву і напруження .

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Краснов А. М. "Рівняння математичної фізики"/ Краснов А. М., Процеров Ю.С., Реут В. В. — М.:Наука, 1997. — 14-15.
2. Попов Г. Я. "Рівняння математичної фізики. Метод інтегральних перетворень"/Попов Г. Я., Реут В.В., Вайсфельд Н. Д. — М.: Наука, 1999. — 26-27.
3. Беитмен Г. Висші трансцендентні функції. Т. 2 / Беитмен Г., Ердеиі А. -М.: Наука, 1974. - 296 с.
4. Прудніков А. П. Інтеграли та ряди. Т. 2. Спеціальні функції/ Прудніков А. П., Бричков Ю. А., Марічев О. І. — М.: Наука, 1983. — 752 с.